

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית

משרד החינוך

האוניברסיטה הפתוחה
THE OPEN UNIVERSITY OF ISRAEL
الجامعة المفتوحة

ח' סיון, תשפ"ו

24/05/2026

לכבוד:

מנהל/ות החטיבות העליונות

רכזים/ות ומורים/ות לעברית בחטיבה העליונה

סמסטר ראשון כבר בתיכון 1

עברית לדוברי ערבית – 5 יחידות לימוד

רקע

אחד היעדים של משרד החינוך לשנה"ל תשפ"ז הוא קידום המוכנות ללימודים אקדמיים בקרב התלמידים בחטיבה העליונה. בניגוד לתוכניות קיימות, כגון אקדמיה בתיכון ואחרות, המאפשרות לתלמידים מחוננים ומצטיינים לימודים אקדמיים באוניברסיטה, מטרתה של תוכנית זאת היא להגיע לקהלים רחבים ולכיתות שלמות בתוך בתי הספר. בשנה"ל תשפ"ז, לראשונה, תוצע התוכנית במקצוע עברית לדוברי ערבית, באופן שיקדם את התלמידים לקראת השתלבותם בתעסוקה ובאקדמיה ויאפשר להם לעבור בבטחה את מבחן יע"ל כאשר הם עוד בבית הספר. התוכנית מיועדת לתלמידי כיתות י"א הלומדים ברמת 5 יחידות לימוד. הקורסים בתוכנית שייכים לאוניברסיטה הפתוחה אך הם יילמדו בשיעורי עברית בכיתות בתי הספר על ידי מורי התיכון שיוכשרו לכך במיוחד.

מבחן מיון רמה

בתחילת כיתה י"א (ספטמבר 2026) יעברו התלמידים ברמת 5 יח"ל מבחן מיון רמה בעברית מטעם האוניברסיטה הפתוחה. בהתאם לציונים בבחינה ישויכו התלמידים לאחד משני הקורסים הבאים של האוניברסיטה הפתוחה: קורס מתקדמים א' B1 (עברית תקשורתית, לחיים ולתעסוקה) וקורס מתקדמים ב' B2 עברית לצרכים אקדמיים.

תלמידים שיקבלו ציון נמוך מהסף המינימלי הנדרש, לא יוכלו להשתתף בתוכנית. תלמידים אלו ימשיכו ללמוד במסגרת הרגילה של בית הספר וייגשו לבחינת בגרות עברית לדוברי ערבית ברמת 5 יחידות לימוד.

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית

משרד החינוך

האוניברסיטה הפתוחה
THE OPEN UNIVERSITY OF ISRAEL
الجامعة المفتوحة

חשוב לציין: התחייבות בית הספר לפתוח את שני הקורסים בתוכנית היא תנאי יסוד להשתתפות בית הספר בתוכנית. המשמעות היא, שיש להקצות 2 מורים מצוות מורי העברית בבית הספר, להוראת התוכנית.

מבנה הלמידה

למידת קורסי התוכנית: "קורס מתקדמים א' B1 (עברית תקשורתית, לחיים ולתעסוקה)" ו"קורס מתקדמים ב' B2 (עברית לצרכים אקדמיים)" תעשה החל מהמחצית השנייה של שכבת י"א (מחודש ינואר 2027) ועד סוף חודש דצמבר 2027, במחצית הראשונה של שכבת י"ב. להוראת הקורס יוקצו לפחות 4 ש"ש, במסגרת שעות הלימוד של המקצוע (5 יח"ל), וחלה בהם חובת נוכחות ב- 75% מהשיעורים לכל הפחות. המורים יידרשו לתעד את הנוכחות.

במהלך השנה יוגשו מטלות, אשר תיבדקנה על ידי המורה. המבחן המסכם יכלול את תכני הקורס, יתקיים במהלך חודש דצמבר 2027 ויבדק על ידי הצוות האקדמי של האו"פ. קורסי התוכנית ימירו את בחינת הבגרות בעברית לדוברי ערבית. הציון הסופי בקורסי התוכנית יומר לציון בחינת הבגרות בתוספת בonus של 10 נקודות (הציון הסופי בתעודת הבגרות מוגבל ל-100). למשל, אם הציון הסופי בקורס יהיה 70 הוא יחשב כ- 80 בהמרה לציון הבגרות. תלמידים שייכשלו בקורסי התוכנית יוכלו לבחור להיבחן בבחינת בגרות רגילה כך שלא תיפגע זכאותם לבגרות.

כלל חומרי הלימוד בקורס מרוכזים **בסביבת למידה דיגיטלית עשירה ונגישה (אתר הקורס)**, שמאפשרת חווית למידה אקדמית מתקדמת ורלוונטית.

התכנים

רכישת מיומנויות בשפה העברית היא תנאי בסיסי והכרחי להתמודדות עם חומרים אקדמיים ולהשתלבות מיטבית בשוק התעסוקה המקומי ובאקדמיה. שני הקורסים האלה של האוניברסיטה הפתוחה הם תוצר של הרפורמה בלימודי עברית לדוברי ערבית בישראל, ועולה בקנה אחד עם התקנים האירופאיים ללמידת שפות זרות. לפי תקנים אלה, על בוגרים דוברי ערבית במערכת החינוך הישראלית לפתח מיומנויות תקשורת בקריאה, בשמיעה, בכתיבה ובדיבור בעברית, וכן בפתרון בעיות, בחשיבה ביקורתית ובשיתוף פעולה.

תפקיד המורה

הקורסים יילמדו על ידי המורים לעברית מצוות בית הספר. המורים יקבלו גישה מלאה לאתר הקורס במערכות האוניברסיטה הפתוחה. האתר יספק למורה ערכות מלאות הכוללות מערכי שיעור, מגוון תרגילים וחומרי העשרה. במהלך שנת הלימודים ישתתפו מורי התוכנית בהשתלמות בת 90 ש"ש המזכה בגמול.

הכשרה תכלול 4 מפגשים פרונטליים של 6 שעות כל אחד בקמפוס רמת אביב של האוניברסיטה הפתוחה, ועוד מפגשים מקוונים קצרים יותר לאורך השנה. השתתפות המורה בהכשרה היא תנאי מחייב להשתתפות הכיתה בתוכנית.

הערכה

במהלך השנה התלמידים יגישו מטלות שיוגדרו על ידי הצוות האקדמי. הבדיקה תיעשה על ידי המורה לעברית. ההערכה המסכמת בקורס תהייה במתכונת של בחינת כיתה במתקני האוניברסיטה הפתוחה שממוקמים בפריסה ארצית. הציון הסופי כולל בחנים בבדיקה אוטומטית וכן מטלות בבדיקה המורה (50%) ובחינת הסיכום (50%) שתיבדק על ידי מעריך חיצוני מטעם האוניברסיטה הפתוחה. המשקלים של רכיבי הערכה השונים עשויים להשתנות.

התאמה לתלמידים עם לקויי למידה בבחינת הסיכום

האוניברסיטה הפתוחה מכבדת את ההתאמות שנקבעו על ידי ועדת ההתאמות המחוזיות ומאשרות לבחינות הבגרות (למעט התאמה של בחינה בע"פ).

למה התוכנית כדאית לתלמידים?

- התוכנית מחזקת את הביטחון והשליטה בשפה העברית בדגש על כישורי תקשורת.
- התלמידים יהיו מסוגלים להתמודד טוב יותר עם בחינת יע"ל.
- הלומדים בתוכנית יקבלו בונוס של 10 נק' לציון הקורס כשזה יומר לציון הבגרות.
- התלמידים בקורס הם במעמד סטודנטים. כתלמידים, זו התנסות מעצימה כשלעצמה.

למה התוכנית כדאית למורים?

- המורים יקבלו הכשרה ייעודית להנחיית הקורס, שתוכר גם לצורך גמול.
- המורים ייהנו מחומרי הוראה מקצועיים, הכוללים מערכי שיעור, מצגות, תרגילים ועוד, שיהפכו את מלאכת ההוראה קלה יותר.
- המורים יזכו להוביל את התלמידים בתוכנית ייחודית ראשונה מסוגה בישראל.

תכני הקורס ותוצרי הלמידה

שני הקורסים מקנים מיומנויות וידע בעברית ומספקים כלים שיאפשרו לתלמידים להתמודד בביטחון ובהצלחה בזירה המקומית, במישור האישי והאקדמי. התכנים והמיומנויות מוקנים בתהליך הדרגתי, המותאם לכל רמה בנפרד. הקורסים בנויים באופן שתואם את תפיסת תחום העברית במשרד החינוך, בדגש על הפן האקדמי ויישום ארבע מיומנויות תקשורת הבסיסיות (כתיבה, דיבור, הקשבה, קריאה) ועוד שתי מיומנויות מתקדמות (אינטראקציה וגישה). הקורסים מבוססים על למידת מיומנויות בתוך הקשר, תוך אתגר והנאה ובשילוב תרגול והתנסות.

קורס מתקדמים א' B1 - עברית תקשורתית לחיים ולתעסוקה

הכישורים העיקריים הנרכשים בקורס זה הם עיבוד מידע, סיכום מקור, וניסוח הבעת דעה בעזרת ידע שנצבר ממקורות אחרים. כמו כן, הקורס מקנה מיומנויות למידה יעילות התואמות את מיומנויות התקשורת של המאה ה-21 כגון: עבודה עצמאית ובקבוצות, פיתוח יכולות התבטאות בעל-פה ובכתב, בניית אוצר מילים הנוגע לתחום הלימודים והחיים המקצועיים, הבנה של מקורות מידע שונים, בניית תוצרים ועוד. כל זאת תוך שימוש בתרחישים המדמים מצבים קיימים במציאות, שיאפשרו תרגול ושיפור מיומנויות השפה: קריאה, כתיבה, דיבור והבנת הנשמע.

קורס מתקדמים ב' B2 - לצרכים אקדמיים

הכישורים העיקריים הנרכשים בקורס זה מטרתם לפתח את הרמה האקדמית – סיכום מקור, סינתזה (מיזוג טקסטים) של יותר ממקור אחד ונקיטת עמדה ביחס לידע שנצבר ממקורות אחרים. כמו כן, הקורס מקנה מיומנויות למידה יעילות התואמות את מיומנויות התקשורת של המאה ה-21: עבודה עצמאית ובקבוצות, פיתוח יכולות התבטאות בעל-פה ובכתב, בניית אוצר מילים הנוגע לתחום הלימודים והחיים המקצועיים, הבנה לכידה של מקורות מידע שונים תוך אנליזה וסינתזה של מקורות שונים, בניית תוצרים ועוד. כל זאת תוך שיפור מיומנויות השפה: קריאה, כתיבה, דיבור והבנת הנשמע.

לוח זמנים טנטיבי

סוף מאי 26 - כנס חשיפה למורים ומנהלים לקראת הרשמה לתכנית

סוף יוני 26 - מפגש התנעה להשתלמות המורים (מפגש מקוון)

ספטמבר 26 - מפגש השתלמות פרונטלי בקמפוס רמת אביב של האוניברסיטה הפתוחה

אוקטובר 26 – אפריל 27 - מפגשי השתלמות (3) פרונטליים והשאר מקוונים

כאמור, השתתפות המורים במפגשי ההשתלמות – הם דרישת חובה כדי להשתתף בתוכנית. יש להיערך לכך מראש, ברמת המורה וברמת בית הספר.

בברכה,

ד"ר ציונה לוי, מנהלת אגף א' שפות

ד"ר האני מוסא, מפמ"ר עברית בעל-יסודי בחינוך הערבי

איאד מהנא, מפמ"ר עברית בחברה הדרוזית והצ'רקסית

המזכירות הפדגוגית משרד החינוך המזכירות הפדגוגית משרד החינוך